

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

Силабус
навчальної дисципліни

**«МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ПСИХОЛОГІЇ»**

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність — 053 Психологія

Освітньо-професійна програма — Кризова психологія

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Харків - 2024

Силабус склали:

доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та філології Большакова Анастасія Олександрівна;

доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології, педагогіки та філології Крамченкова Віра Олександрівна

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,
Протокол № 1 від «23» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології,

д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних
комунікацій

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталя КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	<i>Методологія та методи наукових досліджень у психології</i>
Викладач	<i>БОЛЬШАКОВА Анастасія Миколаївна КРАМЧЕНКОВА Віра Олександрівна</i>
Профіль викладачів	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/b/bolshakova_A1.pdf
Контактний телефон та емейл	+380 50 555 85 17 bolshakova777@ukr.net +380936519392 kramchenkova@ukr.net
Інформація про консультації	онлайн-консультації – час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача
Логіка вивчення курсу	Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни «Методологія та методи наукових досліджень у психології» є загальні та професійні компетентності та результати навчання, набуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Викладання дисципліни здійснюється у тісному зв'язку зі змістом інших дисциплін циклу професійної і практичної підготовки. Постреквізити. Здобуті здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни компетенції є теоретичним та практичним підґрунтям та виконання кваліфікаційної роботи та навчання на освітньо-науковій програмі третього ступеня вищої освіти.

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «*Методологія та методи наукових досліджень у психології*» націлена на підготовку другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія.

«Методологія та методи наукових досліджень у психології» – навчальна дисципліна, присвячена розвитку компетентностей магістрів психології щодо планування та реалізації наукових психологічних досліджень. Завданнями дисципліни є: надання відомостей про шляхи отримання теоретичних та практичних знань в психології; ознайомлення зі специфікою наукового психологічного дослідження; формування навичок розробки власних моделей емпіричного психологічного дослідження; формування навичок планування, проведення емпіричного дослідження, математичної обробки та інтерпретації отриманих даних.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета вивчення дисципліни – ознайомлення здобувачів з теоретичними засадами, методологією, методами та технологіями проведення наукових психологічних досліджень.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
ПР14. Розробляти та реалізовувати психопрофілактичні та психокорекційні (індивідуальні та групові) програми засобами культури та мистецтва.
ПР15. Використовувати засоби культури та мистецтва у процесі надання психологічної допомоги у кризових умовах.
ПР16. Планувати, організовувати та проводити масові соціокультурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру (арт-терапевтичні форуми, фестивалі, майстер-класи).

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності	
ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	
ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.	
Спеціальні (фахові) компетентності	
СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.	
СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.	
СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.	
СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.	
СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.	
СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.	
СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.	
СК 11. Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини, зокрема у кризових умовах.	

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	<i>Основна освітня компонента</i>
Формат курсу	<i>Денна форма навчання, 1 семестр Заочна форма навчання – 1 семестр</i>
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 6 Загальна кількість годин – 180 <i>Аудиторних</i> Денна форма навчання – 60 Заочна форма навчання – 16 <i>Самостійної роботи здобувача</i> Денна форма – 120 Заочна форма – 164
Технічне і програмне	<i>мультимедійний комплекс, ПК/ноутбук, корпоративний сервіс</i>

забезпечення	для дистанційного навчання <i>Google Workspace for Education</i>
Форми та види навчальних занять; методи, засоби, технології навчання	<p>Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи</p> <p>Види: лекційні, семінарські та практичні заняття</p> <p>Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси</p> <p>Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення опитувальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.</p> <p>У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.</p> <p>Засоби: Слово викладача, підручники та посібники, аудіовізуальні засоби, інтерактивні дошки, мультимедійні проектори, інтерактивні презентації.</p> <p>Технології: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, технології ситуаційного навчання, технології дослідницького (евристичного) навчання, імітаційно-моделюючі технології навчання, ігрові технології, технології самоосвіти.</p>
Поточний контроль	виконання завдань до лекційного матеріалу; відповідь під час семінару; виконання практичного завдання; підготовка та презентація майстер-класу; участь у діловій (моделюючій / психологічній грі); виконання вправи; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту, зарахування результатів неформальної освіти.
Підсумковий контроль	екзамен
Політика курсу	<p><i>Обов’язковими умовами опанування навчальної дисципліни «Методологія та методи наукових досліджень у психології» є:</i></p> <p>Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача.</p> <p>Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf).</p> <p>Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі.</p>

	<p>Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html).</p> <p>Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.</p> <p>Можливість перезарахування результатів неформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Харківській державній академії культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen.pdf)</p>
--	--

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем (або блоків)	Разом годин	Денна форма				Заочна форма			
		Лек.	Сем.	Практ.	Сам. робота	Лек.	Сем.	Практ.	Сам. робота
<p>Тема 1. Наукове дослідження у психології</p> <p>1. Цілі та принципи розвитку психологічної науки</p> <p>2. Наука та наукове дослідження у психології: поняття та види наукових досліджень.</p> <p>3. Науковий апарат дослідження.</p> <p>4. Нормативний процес побудови наукового дослідження.</p> <p>5. Організація науково-дослідних проєктів.</p> <p>6. Провідні методологічні принципи сучасної психології.</p> <p>7. Загальнонаукові методи психологічного дослідження.</p> <p>8. Класифікація методів дослідження за Б. Ананьєвим.</p>	34	4	4	2	24	1	1		32
<p>Тема 2. Академічна доброчесність</p> <p>1. Загальне уявлення про академічну доброчесність. Закон України про академічну доброчесність.</p> <p>2. Етичні принципи проведення наукового</p>	18	2	2	2	12	1	1		16

дослідження як основа дотримання академічної доброчесності. 3. Види порушень академічної доброчесності. 4. Запобігання плагіату, фальсифікації та фабрикації у проведенні та оприлюдненні результатів наукових досліджень. 5. Етика використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях.									
Тема 3. Експериментальні плани 1. Змінні у психологічному експерименті. 2. Експериментальна вибірка. Конструювання груп 3. Класичні експериментальні плани. 4. Плани для однієї незалежної змінної і декількох груп. 5. Факторні експериментальні плани. 6. Доекспериментальні плани. 7. Квазіекспериментальні плани. 8. «Експериментальні» плани ex - post – facto.	20	2	2	4	12	1	1	1	17
Тема 4. Неекспериментальні психологічні дослідження 1. Організація психологічних досліджень. 2. Кореляційне дослідження: загальна характеристика 3. Планування кореляційного дослідження 4. Основні типи кореляційного дослідження.	18	2	2	2	12		1		17
Тема 5. Валідність психологічного дослідження 1. Уявлення про валідність психологічного дослідження 2. Особистість досліджуваного в ситуації	18	2	2	2	12		1		17

<p>експериментального дослідження. Проблема мотивації учасників експерименту.</p> <p>3. Вплив експериментатора на результати психологічного дослідження.</p> <p>4. Методи контролю впливу особистості досліджуваного та експериментатора і ефектів спілкування на результати дослідження.</p> <p>5. Контроль психологічних факторів помилок у психологічних дослідженнях</p>									
<p>Тема 6. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Міри центральної тенденції та міри мінливості</p> <p>1. Мода</p> <p>2. Медіана.</p> <p>3. Середнє арифметичне.</p> <p>4. Середньоквадратичне відхилення.</p> <p>5. Дисперсія.</p>	18	2	2	2	12		1		17
<p>Тема 7. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Критерії розбіжності</p> <p>1. Параметричні критерії: F–критерій Фішера, t – критерій Стьюдента.</p> <p>2. Непараметричні критерії: критерій Уїлкоксона.</p>	18	2	2	2	12	1		1	16
<p>Тема 8. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Кореляційний аналіз</p> <p>1. Поняття про кореляційну залежність.</p> <p>2. Коефіцієнт лінійної кореляції за Пірсоном.</p> <p>3. Коефіцієнт рангової кореляції за Спірменом.</p>	18	2	2	2	12	1		1	16

Тема 9. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Багатовимірні методи 1. Множинний регресійний аналіз. 2. Факторний аналіз. 3. Кластерний аналіз.	18	2	2	2	12	1		1	16
Усього	180	20	20	20	120	6	6	4	164

8.СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Виконання завдань до лекційного матеріалу – 0-4 балів;

Розподіл балів за методами поточного та тематичного контролю:

- виконання практичного завдання – 1-3;
- виконання вправи – 1-3;
- усне опитування – 1-3;
- письмове опитування – 1-3;
- есе-рефлексія – 1-4;
- підготовка та виступ з рефератом – 1-3;
- підготовка та виступ з презентацією – 1-3;
- участь у колективному проєкті – 1-3;
- виконання індивідуального проєкту – 1-3;
- зарахування результатів неформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль).

У якості теми реферату чи презентації рекомендовано самостійно обирати проблему, яка відповідає змісту тематичного плану, але не входить до переліку питань, які розглядаються на лекції (семінарі).

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 60 балів.

Підсумковий контроль: екзамен (40 балів).

Завдання на екзамені складається з 2 теоретичних питань.

Відповідь на *теоретичне питання* вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні факти та висновки.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою курсу;
- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- неакуратні й непослідовні записи викладу матеріалу.

31-40 бал

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

21-31 балів

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

11-20 балів

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0-10 балів

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

Усього: 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточна успішність									Екзамен	Усього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
6	6	7	7	7	7	6	7	7	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	задовільно
64 – 73	D	
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

(денна форма)

№ з/п	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Наукове дослідження психології у	Мета: ознайомлення з основними поняттями, принципами та методами наукових досліджень у психології, розгляд процесу	1, 2, 3, 6, 7, 8	3

		<p>побудови наукового дослідження. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити основні цілі та принципи розвитку психологічної науки. 2. Обговорити поняття науки та наукового дослідження у психології, а також їх види. 3. Розглянути структуру наукового апарату дослідження. 4. Ознайомити студентів з нормативним процесом побудови наукового дослідження. 5. Обговорити провідні методологічні принципи сучасної психології. 6. Розглянути загальнонаукові методи психологічного дослідження. 7. Вивчити класифікацію методів дослідження за Б. Ананьєвим. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення науки та наукового дослідження. Основні цілі психологічної науки. 2. Принципи, що керують розвитком психології. 3. Види наукових досліджень у психології: фундаментальні та прикладні. 4. Приклади фундаментальних і прикладних досліджень у психології. 5. Структура наукового апарату: мета, гіпотези, методи, результати, висновки. 6. Основні етапи наукового дослідження: від формулювання проблеми до публікації результатів. 7. Потенційні труднощі, які можуть виникнути для кожного етапі дослідження. 8. Організація науково-дослідних проєктів. 9. Провідні методологічні принципи сучасної психології. 10. Основні загальнонаукові методи: спостереження, експеримент, тестування, анкетування 11. Порівняння методів за класифікацією Ананьєва з іншими класифікаціями. 		
--	--	---	--	--

2	Академічна доброчесність	<p>Мета: ознайомлення із поняттями та принципами академічної доброчесності, етичними нормами проведення наукових досліджень, видами порушень академічної доброчесності та способами їх запобігання, а також обговорити етичні аспекти використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити розуміння здобувачів щодо академічної доброчесності та її значення для наукової спільноти. 2. Розкрити етичні принципи проведення наукових досліджень. 3. Ознайомити студентів із видами порушень академічної доброчесності та їх наслідками. 4. Обговорити методи запобігання порушенням академічної доброчесності. 5. Розглянути етичні аспекти використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення академічної доброчесності. 2. Як законодавство України регулює академічну доброчесність у наукових дослідженнях? 3. Огляд основних етичних принципів наукових досліджень. 4. Огляд видів порушень академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, фабрикація, самоплагіат). 5. Наслідки порушень академічної доброчесності для дослідника та наукової спільноти. 6. Чому важливо уникати порушень академічної доброчесності. 7. Методи запобігання плагіату. 8. Інструменти для виявлення фальсифікації та фабрикації даних. 9. Використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях: переваги та ризики. 10. Етичні аспекти використання штучного інтелекту. <p>Забезпечення етичного</p>	1, 2, 3, 6, 7, 8	3
---	--------------------------	--	------------------	---

		використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях?		
3	Експериментальні плани	<p>Мета: поглибити знання про змінні у психологічному експерименті, типи експериментальних планів, особливості конструювання експериментальних груп та різновиди експериментальних методик.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити поняття змінних у психологічному експерименті. 2. Вивчити методи формування експериментальної вибірки та конструювання груп. 3. Вивчити класичні експериментальні плани. 4. Вивчити плани для однієї незалежної змінної і декількох груп. 5. Вивчити факторні експериментальні плани. 6. Вивчити доекспериментальні плани. 7. Вивчити квазіекспериментальні плани. 8. Вивчити «експериментальні» плани ex - post – facto. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змінні у психологічному експерименті. Типи змінних. Приклади змінних у реальних дослідженнях. 2. Експериментальна вибірка. Конструювання груп. Принципи формування вибірки. Методи рандомізації. 3. Класичні експериментальні плани. Види експериментальних планів. Переваги та недоліки кожного типу. 4. Плани для однієї незалежної змінної і декількох груп. Особливості планування. Коли доцільно використовувати ці плани? 5. Факторні експериментальні плани. Поняття та застосування факторних планів. Приклади досліджень з використанням факторних планів. 6. Доекспериментальні плани. Специфіка та обмеження. 	1, 2, 3, 6, 7, 8	3

		<p>Приклади з наукової літератури.</p> <p>7. Квазіекспериментальні плани. Визначення та особливості. Переваги та недоліки у порівнянні з класичними планами.</p> <p>8. «Експериментальні» плани ex - post – facto. Методологія та обмеження. Приклади досліджень.</p>		
4	Неекспериментальні психологічні дослідження	<p>Мета: ознайомлення з методами та особливостями неекспериментальних психологічних досліджень, формування вмінь аналізувати та оцінювати результати таких досліджень, розвиток навичок використання неекспериментальних методів у психологічній практиці.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд основних понять та методів неекспериментальних психологічних досліджень. 2. Вивчення особливостей застосування неекспериментальних методів у психологічній науці. 3. Аналіз результатів неекспериментальних досліджень. 4. Розгляд практичних прикладів застосування неекспериментальних підходів у психології. <p>План семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення неекспериментальних психологічних досліджень. 2. Поділ на групи за природою та цілями дослідження. 3. Розгляд методів неекспериментальних досліджень. 4. Порівняння з експериментальними методами. 5. Розгляд прикладів та аналіз результатів неекспериментальних досліджень. 	1, 2, 3, 6, 7, 8	3
5	Валідність психологічного дослідження	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з концепцією валідності в психологічних дослідженнях, її типами та методами оцінки, а також розуміння важливості валідності для належного проведення досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити поняття валідності в 	1, 2, 3, 6, 7, 8	3

		<p>психологічних дослідженнях та її ключові аспекти.</p> <p>2. Описати основні типи валідності: контентна, критеріальна, конструктна, зовнішня.</p> <p>3. Вивчити методи оцінки валідності: порівняльні, конвергентні, дискримінативні, критеріальні, конструктні.</p> <p>4. Розглянути процедури перевірки валідності, такі як порівняння з іншими методами, кореляційний аналіз, факторний аналіз тощо.</p> <p>5. Пояснити важливість валідності для виводів та генералізації результатів досліджень у психології.</p> <p>6. Обговорити можливі проблеми та обмеження, пов'язані з валідністю психологічних досліджень.</p> <p>План семінару:</p> <p>1. Валідність у психологічних дослідженнях.</p> <p>2. Основні типи валідності в психологічних дослідженнях.</p> <p>3. Яким чином контентна валідність впливає на результати дослідження.</p> <p>4. Критеріальна валідність, як вона визначається.</p> <p>5. Як можна перевірити конструктну валідність у психологічних дослідженнях.</p> <p>6. Які методи оцінки валідності можна використовувати для підтвердження результатів дослідження?</p> <p>7. Значення зовнішньої валідності для екстраполяції результатів дослідження на реальні ситуації.</p> <p>8. Переваги та обмеження використання валідності у психологічних дослідженнях.</p> <p>9. Можливі причини, що впливають на падіння валідності дослідження.</p>		
6	Математична статистика у психологічних дослідженнях. Міри центральної	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з основними мірами центральної тенденції та мінливості, які використовуються в психологічних дослідженнях, та</p>	1, 2, 4, 5	3

	тенденції та міри мінливості	<p>навчити їх правильно застосовувати ці міри при аналізі даних.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити сутність мір центральної тенденції та міри мінливості. 2. Описати основні характеристики кожної міри центральної тенденції та міри мінливості. 3. Представити приклади використання цих мір у психологічних дослідженнях. 4. Навчити студентів обирати відповідні міри для конкретних дослідницьких завдань та інтерпретувати отримані результати. 5. Застосувати знання під час вирішення практичних завдань із збору та аналізу даних. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «центральна тенденція» та «міри центральної тенденції». 3. Основні міри центральної тенденції: середнє арифметичне, медіана, мода. 4. Поняття «міра мінливості» та «міри мінливості». 5. Основні міри мінливості: діапазон, дисперсія, стандартне відхилення. 6. Практичне значення знаходження мір центральної тенденції та міри мінливості. 		
7	Математична статистика у психологічних дослідженнях. Критерії розбіжності	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з основними критеріями розбіжності, які використовуються в психологічних дослідженнях, формування навичок застосування цих критеріїв для порівняння груп або умов дослідження.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити сутність та значення критеріїв розбіжності в математичній статистиці та їх роль у психологічних дослідженнях. 2. Представити основні види критеріїв розбіжності та їх властивості. 	1, 2, 4, 5	3

		<p>3. Сформувати навички використовувати критерії розбіжності для аналізу даних та визначення статистично значущих відмінностей між групами.</p> <p>4. Провести порівняльний аналіз різних критеріїв розбіжності та їх ефективність в різних ситуаціях дослідження.</p> <p>5. Розвинути навички самостійного вибору та застосування критеріїв розбіжності для різноманітних завдань дослідження.</p> <p>План:</p> <p>1. Пояснення сутності критеріїв розбіжності та їх призначення.</p> <p>2. Огляд основних типів критеріїв розбіжності: параметричні та непараметричні.</p> <p>3. Параметричні критерії розбіжності: t-критерій Стьюдента, аналіз дисперсії (ANOVA).</p> <p>5. Непараметричні критерії розбіжності: U-критерій Манна-Уїтні, критерій Краскела-Уолліса.</p> <p>6. Застосування різних критеріїв розбіжності для аналізу даних з реальних психологічних досліджень.</p>		
8	Математична статистика у психологічних дослідженнях. Кореляційний аналіз	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з особливостями проведення кореляційного аналізу та інтерпретації його результатів в контексті психологічних досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Пояснити сутність кореляційного аналізу та його роль у вивченні взаємозв'язків між психологічними змінними.</p> <p>2. Ознайомити здобувачів з методами обчислення кореляційного коефіцієнта та їх особливостями.</p> <p>3. Формування навичок інтерпретувати значення кореляційного коефіцієнта та його статистичної значущості.</p> <p>4. Формування навичок формулювання та перевірки гіпотез про взаємозв'язки між психологічними змінними.</p>	1, 2, 4, 5	3

		<p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснення сутності кореляційного аналізу та призначення цього методу. 2. Огляд основних понять: кореляційний коефіцієнт, кореляційна матриця, статистична значущість кореляції. 3. Розрахунок кореляційного коефіцієнта за допомогою різних методів (наприклад, Пірсона, Спірмена). 5. Інтерпретація результатів кореляційного аналізу та їх використання для формулювання висновків. 		
9	Математична статистика у психологічних дослідженнях. Багатовимірні методи	<p>Мета: поглибити знання здобувачів з математичної статистики, ознайомлення їх з основними багатовимірними методами аналізу даних у психологічних дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити сутність та основні концепції багатовимірного аналізу у контексті психологічних досліджень. 2. Формування навичок використовувати різні методи багатовимірного аналізу для розуміння структури та взаємозв'язків між психологічними змінними. 3. Ознайомити з процесом обробки та аналізу багатовимірних даних за допомогою спеціалізованих програмних засобів. 4. Формування навичок інтерпретувати результати багатовимірного аналізу та висувати висновки на основі отриманих даних. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснення сутності багатовимірного аналізу та його роль у роботі психолога. 2. Огляд основних методів багатовимірного аналізу: факторний аналіз, кластерний аналіз, аналіз головних компонент. 3. Застосування методів багатовимірного аналізу на 	1, 2, 4, 5	3

		реальних даних. 5. Інтерпретація результатів та формулювання висновків. 6. Особливості застосування багатовимірних методів у психологічних дослідженнях.		
Усього:				27

(заочна форма)

№ з/п	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Наукове дослідження у психології	<p>Мета: ознайомлення з основними поняттями, принципами та методами наукових досліджень у психології, розгляд процесу побудови наукового дослідження.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити основні цілі та принципи розвитку психологічної науки. 2. Обговорити поняття науки та наукового дослідження у психології, а також їх види. 3. Розглянути структуру наукового апарату дослідження. 4. Ознайомити студентів з нормативним процесом побудови наукового дослідження. 5. Обговорити провідні методологічні принципи сучасної психології. 6. Розглянути загальнонаукові методи психологічного дослідження. 7. Вивчити класифікацію методів дослідження за Б. Ананьєвим. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Визначення науки та наукового дослідження. Основні цілі психологічної науки. 13. Принципи, що керують розвитком психології. 14. Види наукових досліджень у психології: фундаментальні та прикладні. 15. Приклади фундаментальних і прикладних досліджень у психології. 16. Структура наукового апарату: мета, гіпотези, методи, 	1, 2, 3, 6, 7, 8	6

		<p>результати, висновки.</p> <p>17. Основні етапи наукового дослідження: від формулювання проблеми до публікації результатів.</p> <p>18. Потенційні труднощі можуть виникнути кожного етапі дослідження.</p> <p>19. Провідні методологічні принципи сучасної психології.</p> <p>20. Основні загальнонаукові методи: спостереження, експеримент, тестування, анкетування</p> <p>21. Порівняння методів за класифікацією Ананьєва з іншими класифікаціями.</p>		
2	Академічна доброчесність	<p>Мета: ознайомлення із поняттями та принципами академічної доброчесності, етичними нормами проведення наукових досліджень, видами порушень академічної доброчесності та способами їх запобігання, а також обговорити етичні аспекти використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглибити розуміння здобувачів щодо академічної доброчесності та її значення для наукової спільноти. 2. Розкрити етичні принципи проведення наукових досліджень. 3. Ознайомити студентів із видами порушень академічної доброчесності та їх наслідками. 4. Обговорити методи запобігання порушенням академічної доброчесності. 5. Розглянути етичні аспекти використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Визначення академічної доброчесності. 12. Як законодавство України регулює академічну доброчесність у наукових дослідженнях? 13. Огляд основних етичних принципів наукових досліджень. 14. Огляд видів порушень академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, 	1, 2, 3, 6, 7, 8	6

		<p>фабрикація, самоплагіат).</p> <p>15. Наслідки порушень академічної доброчесності для дослідника та наукової спільноти.</p> <p>16. Чому важливо уникати порушень академічної доброчесності.</p> <p>17. Методи запобігання плагіату.</p> <p>18. Інструменти для виявлення фальсифікації та фабрикації даних.</p> <p>19. Використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях: переваги та ризики.</p> <p>20. Етичні аспекти використання штучного інтелекту.</p> <p>Забезпечення етичного використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях?</p>		
3	Експериментальні плани	<p>Мета: поглибити знання про змінні у психологічному експерименті, типи експериментальних планів, особливості конструювання експериментальних груп та різновиди експериментальних методик.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити поняття змінних у психологічному експерименті. 2. Вивчити методи формування експериментальної вибірки та конструювання груп. 3. Вивчити класичні експериментальні плани. 4. Вивчити плани для однієї незалежної змінної і декількох груп. 5. Вивчити факторні експериментальні плани. 6. Вивчити доекспериментальні плани. 7. Вивчити квазіекспериментальні плани. 8. Вивчити «експериментальні» плани ex - post – facto. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змінні у психологічному експерименті. Типи змінних. Приклади змінних у реальних дослідженнях. 2. Експериментальна вибірка. Конструювання груп. Принципи формування вибірки. Методи 	1, 2, 3, 6, 7, 8	3

		<p>рандомізації.</p> <p>3. Класичні експериментальні плани. Види експериментальних планів. Переваги та недоліки кожного типу.</p> <p>4. Плани для однієї незалежної змінної і декількох груп. Особливості планування. Коли доцільно використовувати ці плани?</p> <p>5. Факторні експериментальні плани. Поняття та застосування факторних планів. Приклади досліджень з використанням факторних планів.</p> <p>6. Доекспериментальні плани. Специфіка та обмеження. Приклади з наукової літератури.</p> <p>7. Квазіекспериментальні плани. Визначення та особливості. Переваги та недоліки у порівнянні з класичними планами.</p> <p>8. «Експериментальні» плани ex - post – facto. Методологія та обмеження. Приклади досліджень.</p>		
4	Неекспериментальні психологічні дослідження	<p>Мета: ознайомлення з методами та особливостями неекспериментальних психологічних досліджень, формування вмінь аналізувати та оцінювати результати таких досліджень, розвиток навичок використання неекспериментальних методів у психологічній практиці.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Огляд основних понять та методів неекспериментальних психологічних досліджень.</p> <p>2. Вивчення особливостей застосування неекспериментальних методів у психологічній науці.</p> <p>3. Аналіз результатів неекспериментальних досліджень.</p> <p>4. Розгляд практичних прикладів застосування неекспериментальних підходів у психології.</p> <p>План семінару:</p> <p>6. Визначення неекспериментальних психологічних досліджень.</p> <p>7. Поділ на групи за природою та</p>	1, 2, 3, 6, 7, 8	7

		<p>цілями дослідження.</p> <p>8. Розгляд методів неекспериментальних досліджень.</p> <p>9. Порівняння з експериментальними методами.</p> <p>10. Розгляд прикладів та аналіз результатів неекспериментальних досліджень.</p>		
5	Валідність психологічного дослідження	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з концепцією валідності в психологічних дослідженнях, її типами та методами оцінки, а також розуміння важливості валідності для належного проведення досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити поняття валідності в психологічних дослідженнях та її ключові аспекти. 2. Описати основні типи валідності: контентна, критеріальна, конструктна, зовнішня. 3. Вивчити методи оцінки валідності: порівняльні, конвергентні, дискримінативні, критеріальні, конструктні. 4. Розглянути процедури перевірки валідності, такі як порівняння з іншими методами, кореляційний аналіз, факторний аналіз тощо. 5. Пояснити важливість валідності для виводів та генералізації результатів досліджень у психології. 6. Обговорити можливі проблеми та обмеження, пов'язані з валідністю психологічних досліджень. <p>План семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Валідність у психологічних дослідженнях. 2. Основні типи валідності в психологічних дослідженнях. 3. Яким чином контентна валідність впливає на результати дослідження. 4. Критеріальна валідність, як вона визначається. 5. Як можна перевірити конструктну валідність у психологічних дослідженнях. 6. Які методи оцінки валідності 	1, 2, 3, 6, 7, 8	7

		<p>можна використовувати для підтвердження результатів дослідження?</p> <p>7. Значення зовнішньої валідності для екстраполяції результатів дослідження на реальні ситуації.</p> <p>8. Переваги та обмеження використання валідності у психологічних дослідженнях.</p> <p>9. Можливі причини, що впливають на падіння валідності дослідження.</p>		
6	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях.</p> <p>Міри центральної тенденції та міри мінливості</p>	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з основними мірами центральної тенденції та мінливості, які використовуються в психологічних дослідженнях, та навчити їх правильно застосовувати ці міри при аналізі даних.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пояснити сутність мір центральної тенденції та мір мінливості. 2. Описати основні характеристики кожної міри центральної тенденції та міри мінливості. 3. Представити приклади використання цих мір у психологічних дослідженнях. 4. Навчити студентів обирати відповідні міри для конкретних дослідницьких завдань та інтерпретувати отримані результати. 5. Застосувати знання під час вирішення практичних завдань із збору та аналізу даних. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «центральна тенденція» та «міри центральної тенденції». 3. Основні міри центральної тенденції: середнє арифметичне, медіана, мода. 4. Поняття «міра мінливості» та «міри мінливості». 5. Основні міри мінливості: діапазон, дисперсія, стандартне відхилення. 6. Практичне значення знаходження мір центральної тенденції та мір мінливості. 	1, 2, 4, 5	7

10. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(денна форма)

№ з/п	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Наукове дослідження у психології	<p>Мета: формування у здобувачів розуміння цілей, принципів розвитку психологічної науки та наукового дослідження, ознайомлення з науковим апаратом дослідження, нормативним процесом побудови наукового дослідження, провідними методологічними принципами сучасної психології та класифікацією методів дослідження.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення з цілями та принципами розвитку психологічної науки. 2. Аналіз поняття та видів наукових досліджень у психології. 3. Ознайомлення з науковим апаратом дослідження. 4. Ознайомлення з нормативним процесом побудови наукового дослідження. 5. Ознайомлення з провідними методологічними принципами сучасної психології. 6. Ознайомлення із загальнонауковими методами психологічного дослідження. 7. Ознайомлення з класифікацією методів дослідження та її застосуванням в дослідженнях. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прочитати наукову статтю та визначити мету, гіпотези, методи, результати та висновки дослідження. 2. Сформулювати власну дослідницьку проблему у психології. 3. Розробити план 	1, 2, 3, 6, 7, 8	3

		дослідження, включаючи мету, гіпотези, методи, очікувані результати та висновки. 4. Підібрати методи дослідження для вирішення конкретних наукових завдань за класифікацією Ананьєва.		
2	Академічна доброчесність	<p>Мета: формування глибокого розуміння принципів академічної доброчесності, вміння застосовувати етичні принципи у проведенні наукових досліджень, запобігання порушенням академічної доброчесності та розвитку навичок, необхідних для підтримання високих стандартів академічної діяльності.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити здобувачів з основними поняттями та принципами академічної доброчесності. 2. Розглянути законодавчі акти та нормативні документи, що регулюють академічну доброчесність в Україні. 3. Навчити здобувачів визначати та уникати видів порушень академічної доброчесності. 4. Розвинути навички критичного мислення та етичного оцінювання у процесі наукового дослідження. 5. Сформувати навички врахування етичних аспектів використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз реального випадку порушення академічної доброчесності Проаналізувати випадок порушення академічної доброчесності у науковій літературі або ЗМІ. Описати, які порушення були допущені, та запропонуйте стратегії їх запобігання у майбутньому. 2. Розробка стратегії запобігання порушенням академічної доброчесності у власному дослідженні Оцінити потенційні ризики порушення академічної 	1, 2, 3, 6, 7, 8	3

		<p>добросочесності у власному науковому дослідженні. Розробити план дій для запобігання цим порушенням.</p> <p>3. Обговорення етичних принципів на прикладі конкретного психологічного дослідження Обрати відоме психологічне дослідження. Проаналізувати його з точки зору дотримання етичних принципів.</p> <p>4. Визначення етичних принципів використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях Обговорити використання штучного інтелекту: переваги та ризику. Запропонувати стратегії забезпечення етичне використання штучного інтелекту у дослідженнях.</p>		
3	Експериментальні плани	<p>Мета: закріпити знання про основні типи експериментальних планів, змінні у психологічному експерименті та методи конструювання експериментальних груп через виконання практичних завдань та обговорення реальних прикладів. Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навчитися визначати та класифікувати змінні у психологічному експерименті. 2. Освоїти методи формування експериментальних вибірок та конструювання груп. 3. Розібратися з різними типами експериментальних планів та їх застосуванням. 4. Розвинути навички аналізу та критичного оцінювання експериментальних досліджень. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести приклади основних типів змінних з реальних психологічних досліджень. 2. Розробити опис класичного експериментального та пояснити його застосування. 3. Розробити опис факторного експериментального плану та пояснити його застосування. 4. Розробити опис 	1, 2, 3, 6, 7, 8	4

		<p>доекспериментального плану та пояснити його застосування.</p> <p>5. Розробити опис квазіекспериментального плану та пояснити його застосування.</p> <p>6. Розробити опис плану ex - post facto та пояснити його застосування.</p>		
4	Неекспериментальні психологічні дослідження	<p>Мета: ознайомлення здобувачів з основними методами та техніками неекспериментальних психологічних досліджень, формування практичних навичок їх проведення та аналізу результатів.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглиблене вивчення основних методів неекспериментальних психологічних досліджень. 2. Вивчення технік збору та аналізу даних у неекспериментальних дослідженнях. 3. Виконання практичних завдань, спрямованих на навички використання різних методів та технік у психологічних дослідженнях. 4. Аналіз та обговорення результатів практичних вправ та завдань. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд методів неекспериментальних досліджень. Визначення основних методів. Порівняння та обговорення переваг та обмежень кожного методу. 2. Техніки збору даних. Огляд технік збору даних у неекспериментальних дослідженнях. Практичні вправи з виконання різних методів збору даних. 3. Аналіз даних та результатів. Обговорення методів та технік аналізу даних у неекспериментальних дослідженнях. Проведення практичних завдань з аналізу отриманих результатів. 	1, 2, 3, 6, 7, 8	4
5	Валідність психологічного дослідження	<p>Мета: розвинути здатності розуміння процесу оцінки та забезпечення валідності</p>	1, 2, 3, 6, 7, 8	4

		<p>психологічних досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розглянути основні аспекти валідності психологічних досліджень. 2. Освоїти методи та прийоми оцінки валідності досліджень. 3. Розглянути типові помилки та способи їх уникнення в оцінці валідності. 4. Практично застосувати отримані знання для аналізу та оцінки валідності конкретних психологічних досліджень. <p>Пан:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд поняття валідності та її типів. 2. Розгляд методів оцінки валідності: контентна, конструктна, критеріальна. 3. Вивчення прийомів підвищення валідності досліджень. 4. Аналіз прикладів психологічних досліджень та їх валідності. 5. Групова робота: виконання практичних завдань з оцінки валідності. 6. Обговорення результатів групової роботи та висновків. 7. Підведення підсумків та закріплення отриманих знань. 		
6	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях.</p> <p>Міри центральної тенденції та міри мінливості</p>	<p>Мета: надання відомостей про основні міри центральної тенденції та міри мінливості у математичній статистиці та сформувані навички їх застосування в психологічних дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити здобувачів з різними мірами центральної тенденції (середнє арифметичне, медіана, мода) та мірами мінливості (дисперсія, стандартне відхилення) і їхніми властивостями. 2. Навчити здобувачів обчислювати та інтерпретувати ці міри за допомогою прикладів з психологічних досліджень. 3. Вивчити особливості використання цих мір для аналізу та порівняння даних у 	1, 2, 4, 5	4

		<p>психологічних дослідженнях.</p> <p>4. Сформувати навички застосування отриманих знань на практичних завданнях для вирішення реальних проблем у психологічних дослідженнях.</p> <p>План практичного заняття:</p> <p>1. Огляд основних мір центральної тенденції: середнє арифметичне, медіана, мода.</p> <p>2. Опис мір мінливості: дисперсія, стандартне відхилення.</p> <p>3. Порівняння та взаємозв'язок між мірами центральної тенденції та мірами мінливості.</p> <p>4. Практичні вправи: обчислення мір центральної тенденції та мінливості на конкретних прикладах даних з психологічних досліджень.</p> <p>5. Групова робота: аналіз та інтерпретація отриманих результатів.</p> <p>6. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування центральної тенденції та мінливості у психологічних дослідженнях.</p>		
7	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях.</p> <p>Критерії розбіжності</p>	<p>Мета: надання здобувачам знання про основні критерії розбіжності в математичній статистиці та сформувати навички їх застосування для порівняння груп в психологічних дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Ознайомити здобувачів з різними критеріями розбіжності: t-критерій Стьюдента, критерій ANOVA, критерій Краскела-Уолліса тощо.</p> <p>2. Навчити здобувачів обчислювати та інтерпретувати ці критерії за допомогою прикладів з психологічних досліджень.</p> <p>3. Вивчити особливості використання цих критеріїв для аналізу різниць між групами в психологічних дослідженнях.</p> <p>4. Сформувати навички застосування отриманих знання на практичних завданнях для вирішення реальних проблем у психологічних дослідженнях.</p> <p>План:</p>	1, 2, 4, 5	3

		<p>1. Огляд основних критеріїв розбіжності: t-критерій Стьюдента для незалежних та залежних вибірок, однофакторний та багатфакторний аналіз варіанції (ANOVA), критерій Краскела-Уолліса.</p> <p>2. Пояснення передумов застосування кожного критерію та його властивостей.</p> <p>3. Практичні вправи: обчислення критеріїв розбіжності та інтерпретація результатів на конкретних прикладах даних з психологічних досліджень.</p> <p>4. Групова робота: аналіз та порівняння отриманих результатів для різних критеріїв.</p> <p>5. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування кожного критерію у психологічних дослідженнях.</p>		
8	Математична статистика у психологічних дослідженнях. Кореляційний аналіз	<p>Мета: формування навичок застосування кореляційного аналізу для вивчення зв'язків між змінними у психологічних дослідженнях та інтерпретування отриманих результатів.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Ознайомлення здобувачів з поняттям кореляції та методами її обчислення.</p> <p>2. Формування навичок розуміння та інтерпретації коефіцієнтів кореляції та їх значень.</p> <p>3. Формування навичок використання кореляційного аналізу для вивчення зв'язків між психологічними змінними.</p> <p>4. Сформулювати практичні навички обчислення коефіцієнтів кореляції та аналізу отриманих даних.</p> <p>План:</p> <p>1. Огляд теоретичних понять: кореляція, коефіцієнт кореляції Пірсона, Спірмена, Кендалла.</p> <p>2. Пояснення методів обчислення та інтерпретації коефіцієнтів кореляції.</p> <p>3. Практичні вправи: обчислення коефіцієнтів кореляції за допомогою статистичних програм та аналіз отриманих результатів.</p> <p>4. Групова робота: аналіз та</p>	1, 2, 4, 5	4

		<p>порівняння отриманих кореляційних зав'язків для різних психологічних змінних.</p> <p>5. Демонстрація використання статистичних програм для проведення кореляційного аналізу та візуалізації результатів.</p> <p>6. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування кореляційного аналізу у психологічних дослідженнях.</p>		
9	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях. Багатовимірні методи</p>	<p>Мета: формування навичок застосування багатовимірних методів аналізу даних у психологічних дослідженнях для вивчення складних взаємозв'язків між багатьма змінними та встановлення взаємозв'язків.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення здобувачів з основними поняттями багатовимірного аналізу. 2. Формування здатності розуміння методів та процедури багатовимірного аналізу даних. 3. Формування розуміння того, як багатовимірні методи можуть бути застосовані для виявлення складних взаємозв'язків між багатьма змінними. 4. Формування навичок використання багатовимірних методів аналізу даних на конкретних прикладах з психологічних досліджень. 5. Формування навичок інтерпретації та виведення висновків з отриманих результатів. 6. Формування навичок користування статистичними програмами для проведення багатовимірного аналізу даних. <p>План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд теоретичних основ багатовимірного аналізу. Поняття та методи. 2. Розгляд основних методів багатовимірного аналізу: факторний аналіз, кластерний аналіз, аналіз головних компонент тощо. 3. Практичні вправи з 	1, 2, 4, 5	4

		<p>застосуванням багатовимірних методів на прикладах психологічних досліджень.</p> <p>4. Групова робота: аналіз та інтерпретація отриманих результатів багатовимірного аналізу.</p> <p>6. Демонстрація використання статистичних програм для проведення багатовимірного аналізу та візуалізації результатів.</p> <p>5. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування багатовимірного аналізу у психологічних дослідженнях.</p>		
Усього:				33

(заочна форма)

<i>№ з/п</i>	Назва	Хід виконання роботи (питання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендована література для підготовки (повний бібліографічний опис або за нумерацією відповідно до розділу 13)	Кількість балів, які може отримати здобувач
3	Експериментальні плани	<p>Мета: закріпити знання про основні типи експериментальних планів, змінні у психологічному експерименті та методи конструювання експериментальних груп через виконання практичних завдань та обговорення реальних прикладів.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Навчитися визначати та класифікувати змінні у психологічному експерименті.</p> <p>2. Освоїти методи формування експериментальних вибірок та конструювання груп.</p> <p>3. Розібратися з різними типами експериментальних планів та їх застосуванням.</p> <p>4. Розвинути навички аналізу та критичного оцінювання експериментальних досліджень.</p> <p>План:</p> <p>7. Навести приклади основних типів змінних з реальних психологічних досліджень.</p> <p>8. Розробити опис класичного експериментального та пояснити його застосування.</p> <p>9. Розробити опис факторного</p>	1, 2, 3, 6, 7, 8	4

		<p>експериментального плану та пояснити його застосування.</p> <p>10. Розробити опис доекспериментального плану та пояснити його застосування.</p> <p>11. Розробити опис квазіекспериментального плану та пояснити його застосування.</p> <p>12. Розробити опис плану ex - post – facto та пояснити його застосування.</p>		
7	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях. Критерії розбіжності</p>	<p>Мета: надання здобувачам знання про основні критерії розбіжності в математичній статистиці та сформувані навички їх застосування для порівняння груп в психологічних дослідженнях.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити здобувачів з різними критеріями розбіжності: t-критерій Стюдента, критерій ANOVA, критерій Краскела-Уолліса тощо. 2. Навчити здобувачів обчислювати та інтерпретувати ці критерії за допомогою прикладів з психологічних досліджень. 3. Вивчити особливості використання цих критеріїв для аналізу різниць між групами в психологічних дослідженнях. 4. Сформувані навички застосування отриманих знання на практичних завданнях для вирішення реальних проблем у психологічних дослідженнях. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд основних критеріїв розбіжності: t-критерій Стюдента для незалежних та залежних вибірок, однофакторний та багатофакторний аналіз варіанції (ANOVA), критерій Краскела-Уолліса. 2. Пояснення передумов застосування кожного критерію та його властивостей. 3. Практичні вправи: обчислення критеріїв розбіжності та інтерпретація результатів на конкретних прикладах даних з психологічних досліджень. 4. Групова робота: аналіз та порівняння отриманих результатів 	1, 2, 4, 5	6

		<p>для різних критеріїв.</p> <p>5. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування кожного критерію у психологічних дослідженнях.</p>		
8	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях. Кореляційний аналіз</p>	<p>Мета: формування навичок застосування кореляційного аналізу для вивчення зав'язків між змінними у психологічних дослідженнях та інтерпретування отриманих результатів.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення здобувачів з поняттям кореляції та методами її обчислення. 2. Формування навичок розуміння та інтерпретації коефіцієнтів кореляції та їх значень. 3. Формування навичок використання кореляційного аналізу для вивчення зав'язків між психологічними змінними. 4. Сформувані практичні навички обчислення коефіцієнтів кореляції та аналізу отриманих даних. <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд теоретичних понять: кореляція, коефіцієнт кореляції Пірсона, Спірмена, Кендалла. 2. Пояснення методів обчислення та інтерпретації коефіцієнтів кореляції. 3. Практичні вправи: обчислення коефіцієнтів кореляції за допомогою статистичних програм та аналіз отриманих результатів. 4. Групова робота: аналіз та порівняння отриманих кореляційних зав'язків для різних психологічних змінних. 5. Демонстрація використання статистичних програм для проведення кореляційного аналізу та візуалізації результатів. 6. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування кореляційного аналізу у психологічних дослідженнях. 	1, 2, 4, 5	7
9	<p>Математична статистика у психологічних дослідженнях. Багатовимірні</p>	<p>Мета: формування навичок застосування багатовимірних методів аналізу даних у психологічних дослідженнях для вивчення складних взаємозв'язків</p>	1, 2, 4, 5	7

методи	<p>між багатьма змінними та встановлення взаємозв'язків.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення здобувачів з основними поняттями багатовимірного аналізу. 2. Формування здатності розуміння методів та процедури багатовимірного аналізу даних. 3. Формування розуміння того, як багатовимірні методи можуть бути застосовані для виявлення складних взаємозв'язків між багатьма змінними. 4. Формування навичок використання багатовимірних методів аналізу даних на конкретних прикладах з психологічних досліджень. 5. Формування навичок інтерпретації та виведення висновків з отриманих результатів. 6. Формування навичок користування статистичними програмами для проведення багатовимірного аналізу даних. <p>План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд теоретичних основ багатовимірного аналізу. Поняття та методи. 2. Розгляд основних методів багатовимірного аналізу: факторний аналіз, кластерний аналіз, аналіз головних компонент тощо. 3. Практичні вправи з застосуванням багатовимірних методів на прикладах психологічних досліджень. 4. Групова робота: аналіз та інтерпретація отриманих результатів багатовимірного аналізу. 6. Демонстрація використання статистичних програм для проведення багатовимірного аналізу та візуалізації результатів. 5. Обговорення та висновки. Пояснення особливостей застосування багатовимірного аналізу у психологічних дослідженнях. 		
Усього:			24

10. ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

(денна форма, заочна форма)

Тема 1. Наукове дослідження у психології

1. Опишіть основні цілі психологічної науки.
2. Які принципи керують розвитком психологічної науки?
3. Наведіть приклади того, як ці принципи застосовуються в сучасних психологічних дослідженнях.
4. Дайте визначення науці та науковому дослідженню у психології.
5. Розкрийте різницю між фундаментальними та прикладними дослідженнями у психології.
6. Що таке науковий апарат дослідження? Які його основні компоненти?
7. Опишіть основні етапи наукового дослідження від формулювання проблеми до публікації результатів.
8. Які труднощі можуть виникнути на кожному етапі наукового дослідження?
9. Перерахуйте та опишіть провідні методологічні принципи сучасної психології.
10. Як принципи детермінізму, об'єктивності та системності застосовуються у психологічних дослідженнях?
11. Перерахуйте основні загальнонаукові методи психологічного дослідження.
12. Які переваги та недоліки кожного з цих методів?
13. Розкрийте класифікацію методів дослідження за Б. Ананьєвим.
14. Порівняйте методи дослідження за класифікацією Ананьєва з іншими відомими класифікаціями.

Тема 2. Академічна доброчесність

1. Що таке академічна доброчесність?
2. Які основні принципи академічної доброчесності Ви знаєте?
3. Чому академічна доброчесність є важливою для наукової спільноти?
4. Які основні положення Закону України про академічну доброчесність?
5. Як закон регулює відповідальність за порушення академічної доброчесності?
6. Які механізми контролю за дотриманням академічної доброчесності передбачені законодавством?
7. Перерахуйте основні етичні принципи проведення наукових досліджень.
8. Які етичні проблеми можуть виникнути під час проведення психологічних досліджень?
9. Як етичні принципи допомагають забезпечити академічну доброчесність?
10. Які основні види порушень академічної доброчесності Ви знаєте? Що таке плагіат, фальсифікація та фабрикація даних?
11. Які є наслідки порушень академічної доброчесності для дослідника та наукової спільноти?
12. Які методи запобігання плагіату Ви знаєте? Як можна виявити фальсифікацію та фабрикацію даних у наукових дослідженнях?
13. Які переваги та ризики пов'язані з використанням штучного інтелекту у наукових дослідженнях?
14. Як забезпечити етичне використання штучного інтелекту у психологічних дослідженнях?

Тема 3. Експериментальні плани

1. Що таке незалежна змінна і як її визначити у психологічному дослідженні?
2. Яка роль залежної змінної у психологічному експерименті?
3. Які змінні називають контрольними, і чому їх важливо враховувати в експерименті?
4. Які існують методи формування експериментальних вибірок?
5. Що таке рандомізація, і чому вона важлива у психологічних дослідженнях?
6. Як забезпечити рівнозначність груп у психологічному експерименті?
7. У чому полягає основна ідея класичних експериментальних планів?
8. Які переваги та недоліки класичних експериментальних планів?

9. Як побудувати експериментальний план для однієї незалежної змінної?
10. Які складнощі можуть виникнути при використанні кількох груп в експерименті?
11. Що таке факторний експериментальний план і в чому його переваги?
12. Як визначити взаємодію між факторами в експериментальному плані?
13. Що таке доекспериментальний план, і як він відрізняється від класичного експериментального плану?
14. Які переваги та недоліки доекспериментальних планів?
15. У чому полягає сутність квазіекспериментальних планів?
16. Які основні типи квазіекспериментальних планів ви знаєте?
17. Що таке плани ex - post – facto, і коли їх доцільно використовувати?
18. Які переваги та недоліки експериментальних планів ex - post – facto?

Тема 4. Неекспериментальні психологічні дослідження

1. Які основні методи неекспериментальних психологічних досліджень ви знаєте?
2. Які можуть бути переваги та обмеження використання опитувань у неекспериментальних дослідженнях?
3. Які основні принципи спостереження в психологічних дослідженнях?
4. Які техніки збору даних використовуються в неекспериментальних дослідженнях?
5. Які можуть бути переваги та обмеження використання інтерв'ю у психологічних дослідженнях?
6. Які методи аналізу даних використовуються у неекспериментальних дослідженнях?
7. Які можуть бути переваги та обмеження використання кореляційного дослідження у психології?
8. Як використовується архівний аналіз у психологічних дослідженнях?
9. Які основні критерії визначення достовірності результатів неекспериментальних досліджень?
10. Які можливі етичні проблеми можуть виникнути під час проведення неекспериментальних психологічних досліджень?

Тема 5. Валідність психологічного дослідження

1. Що таке валідність у психологічних дослідженнях?
2. Які основні види валідності існують у психологічних дослідженнях?
3. Як валідність впливає на достовірність результатів дослідження?
4. Які методи визначення валідності використовуються у психологічних дослідженнях?
5. Що таке внутрішня валідність і як вона вимірюється?
6. Як внутрішня валідність відрізняється від зовнішньої?
7. Як визначити конструктну валідність у психологічному дослідженні?
8. Як визначити критеріальну валідність у психологічному дослідженні?
9. Як визначити зовнішню валідність у психологічному дослідженні?
10. Які методи можуть бути використані для підвищення валідності дослідження?

Тема 6. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Міри центральної тенденції та міри мінливості

1. Що таке математична статистика, і яке її значення у психологічних дослідженнях?
2. Які є основні міри центральної тенденції, і як вони використовуються для опису даних у психологічних дослідженнях?
3. Що таке середнє значення (середнє арифметичне), і як його обчислюють?
4. Які є варіанти середнього значення, і коли кожен з них використовується?
5. Як обчислити медіану, і що вона показує в психологічних дослідженнях?
6. Які є особливості використання моди як міри центральної тенденції у психологічних дослідженнях?
7. Які міри мінливості використовуються у психологічних дослідженнях, і що вони показують про дані?

8. Що таке дисперсія, і як вона використовується для вимірювання міри мінливості?
9. Що таке середньоквадратичне відхилення, і як воно пов'язане з дисперсією?
10. Які є інші міри мінливості, крім дисперсії, і в яких випадках вони використовуються?

Тема 7. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Критерії розбіжності

1. Які критерії розбіжності використовуються у математичній статистиці для порівняння груп чи умов у психологічних дослідженнях?
2. Що таке критерій t-Стюдента, і як він використовується для визначення статистичної значимості різниці між середніми груп?
3. Як використовується критерій ANOVA для порівняння трьох або більше середніх значень груп?
4. Як визначити, чи є статистично значущими відмінності між кількісними змінними за допомогою критерію ANOVA?
5. Що таке критерій Краскела-Уолліса, і як він використовується для порівняння трьох або більше груп, якщо дані не відповідають передумовам ANOVA?
6. Які є переваги та обмеження використання критерію Манна-Уїтні для порівняння незалежних вибірок у математичній статистиці?
7. Які критерії розбіжності використовуються для порівняння залежних вибірок, таких як перед-після вимірювання чи парні дизайни?
8. Як використовується коефіцієнт кореляції Пірсона для визначення статистичного зв'язку між двома змінними у психологічних дослідженнях?
9. Що таке непараметричні критерії розбіжності, і в яких випадках вони застосовуються у порівняльних аналізах даних?
10. Які інші методи порівняльного аналізу використовуються в математичній статистиці для визначення статистичних різниць між групами чи умовами у психологічних дослідженнях?

Тема 8. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Кореляційний аналіз

1. Що таке кореляція в математичній статистиці, і як вона використовується для визначення статистичних зв'язків між змінними у психологічних дослідженнях?
2. Які є основні типи кореляцій (наприклад, Пірсона, Спірмена, Кендалла), і які вони мають особливості?
3. Як обчислити коефіцієнт кореляції Пірсона для двох кількісних змінних, і як його інтерпретувати?
4. Які переваги та обмеження використання коефіцієнта кореляції Пірсона для визначення статистичних зв'язків між змінними?
5. Як обчислити коефіцієнт кореляції Спірмена для двох рангових змінних, і що він відображає?
6. Які переваги та обмеження використання коефіцієнта кореляції Спірмена у порівнянні з коефіцієнтом кореляції Пірсона?
7. Які змінні можна використовувати для обчислення коефіцієнта кореляції Кендалла, і що він відображає?
8. Які переваги та обмеження використання коефіцієнта кореляції Кендалла у порівнянні з іншими кореляційними коефіцієнтами?
9. Як оцінити статистичну значущість кореляційного аналізу, і які статистичні тести використовуються для цього?
10. Як інтерпретувати результати кореляційного аналізу і визначити силу зв'язку між змінними у психологічних дослідженнях?

Тема 9. Математична статистика у психологічних дослідженнях. Багатовимірні методи

1. Що таке багатовимірний аналіз у математичній статистиці, і які його основні завдання в психологічних дослідженнях?
2. Які методи входять до складу багатовимірного аналізу, і як вони використовуються для аналізу даних у психологічних дослідженнях?

3. Які є основні типи факторного аналізу, і як вони допомагають розкрити структуру даних та зв'язки між змінними?
4. Як використовується кластерний аналіз для групування об'єктів у психологічних дослідженнях, і які основні критерії формування кластерів?
5. Які є переваги та обмеження використання факторного та кластерного аналізу у психологічних дослідженнях?
6. Які методи включають у себе аналіз головних компонент, і як вони допомагають зменшити розмірність даних і виокремити основні структурні компоненти?
7. Які є методи дискримінантного аналізу, і як вони використовуються для прогнозування чи класифікації об'єктів у психологічних дослідженнях?
8. Які основні методи регресійного аналізу, і як вони використовуються для прогнозування змінних у психологічних дослідженнях?
9. Які переваги та обмеження використання багатовимірних методів у порівнянні з іншими методами аналізу даних у психологічних дослідженнях?
10. Як використовується багатовимірний аналіз для вивчення складних взаємозв'язків між багатьма змінними та встановлення взаємозв'язків у психологічних дослідженнях?

11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ (екзамен)

1. Цілі та принципи розвитку психологічної науки.
2. Наука та наукове дослідження у психології: поняття та види наукових досліджень.
3. Науковий апарат дослідження
4. Провідні методологічні принципи сучасної психології.
5. Нормативний процес побудови наукового дослідження.
6. Загальнонаукові методи психологічного дослідження.
7. Класифікація методів дослідження за Б. Ананьєвим.
8. Оформлення та презентація результатів наукового дослідження.
9. Загальне уявлення про академічну доброчесність. Закон України про академічну доброчесність.
10. Етичні принципи проведення наукового дослідження як основа дотримання академічної доброчесності.
11. Види порушень академічної доброчесності.
12. Запобігання плагіату, фальсифікації та фабрикації у проведенні та оприлюдненні результатів наукових досліджень.
13. Використання штучного інтелекту у наукових дослідженнях.
14. Змінні у психологічному експерименті.
15. Експериментальна вибірка. Конструювання груп
16. Класичні експериментальні плани.
17. Плани для однієї незалежної змінної і декількох груп.
18. Факторні експериментальні плани.
19. Доекспериментальні плани.
20. Квазіекспериментальні плани.
21. «Експериментальні» плани ex - post – facto.
22. Організація психологічних досліджень.
23. Кореляційне дослідження: загальна характеристика
24. Планування кореляційного дослідження
25. Основні типи кореляційного дослідження.
26. Уявлення про надійність та валідність психологічного дослідження
27. Особистість досліджуваного в ситуації експериментального дослідження. Проблема мотивації учасників експерименту.
28. Вплив експериментатора на результати психологічного дослідження.
29. Методи контролю впливу особистості досліджуваного та експериментатора і ефектів спілкування на результати дослідження.
30. Контроль психологічних факторів помилок у психологічних дослідженнях

31. Міри центральної тенденції: мода, медіана, середнє арифметичне.
32. Міри мінливості: середньоквадратичне відхилення, дисперсія.
33. Параметричні критерії розбіжності: F–критерій Фішера, t – критерій Стьюдента.
34. Непараметричні критерії розбіжності: критерій Уїлкоксона.
35. Поняття про кореляційну залежність.
36. Коефіцієнт лінійної кореляції за Пірсоном.
37. Коефіцієнт рангової кореляції за Спірменом.
38. Множинний регресійний аналіз.
39. Факторний аналіз.
40. Кластерний аналіз.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова:

1. Афанасьєв А. І., Жарких В. Ю. Філософія та методологія наукових досліджень : конспект лекцій. Одеса, 2023. 115 с.
2. Бабенко В.В. Основи теорії ймовірностей і статистичні методи обробки даних у психологічних і педагогічних експериментах. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 168 с.
3. Бориченко К. В., Гудзь А. О. Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 48 с.
4. Бочелюк В., Бочелюк В. Методика та організація наукових досліджень з психології. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.
5. Климчук В.О. Кластерний аналіз: використання в психологічних дослідженнях. Практична психологія та соціальна робота. 2006. №4. С. 30-36. <http://eprints.zu.edu.ua/4129/1/9.pdf>
6. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник. К. : Освіта України, 2009. 288 с.
7. Климчук В.О. Факторний аналіз: використання у психологічних дослідженнях. Практична психологія та соціальна робота. 2006. №8. С. 43-48. <http://eprints.zu.edu.ua/4128/1/8.pdf>
8. Вавринів О. Організація та проведення психологічних і соціально-психологічних досліджень : практ. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 116 с.
9. Мороховець Г. Ю., Лисанець Ю. В., Кайдашев І. П. Методологія наукового пошуку. Вступний курс : навч. посіб. Полтава, 2023. 229 с.
10. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. Київ : Академія, 2004. 270 с.
11. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с.
12. Телейко А.Б., Чорней Р.К. Математико-статистичні методи в соціології та психології: Навч. посіб. К.: МАУП, 2007. 424 с.
13. Шкарлатюк К. І., Федоренко Р. П., Магдисюк Л. І. Дизайн психологічного дослідження: організація та проведення практики практичних психологів : навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 332 с.

Додаткова:

14. Большакова А.М. Експериментальна психологія: Конспект лекцій. Харків : ХДАК, 2019. 64 с.
15. Большакова А.М. Експериментальна психологія: Робочий зошит. Харків : ХДАК, 2019. 82 с.
16. Максименко С., Носенко Е. Експериментальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>

Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.

Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.

Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.

БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.

Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>

Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>

Електронна бібліотека КНЕУ http://lib.kneu.edu.ua/ua/e_resours_bibl/elek_bibl_litr/

Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>